

SZILÁGY-SOMLYÓ.

TÁRSADALMI HETILAP

és A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
NAGY LÁSZLÓ.

SZERKESZTŐSÉG:

Sz.-Somlyón az ev. ref. papi háznál,
hová az előfizetések és a kéziratok küldendők.
Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

A sz.-somlyói polgári leányiskola.

(i.) Lapunk 17-ik számában a fennebbi cím alatt közölt cikkünk végén közöltük a ministeri szabályrendeletek által körvonalazott oratervet és tantárgyakat, melyek a két intézetnek megadják egymástól különböző jellegét.

Minden tanítvánnyal foglalkozó egyénnel szemben egyszerűen hivatkozhatnánk ezen oratervre és az azokban kitüntetett órák alatt felolendő s előadandó tananyagra. És ezen hivatkozásnak eredménye lenne minden elfogulatlan bíráló előtt azon meggyőződés, hogy a két tanintézetnek két különböző hivatása van.

Avagy tekintsük meg bár mindenekelőtt a két intézet címét! Az egyiknek címe, melyben a tanfolyam 2 év, felső népiskola. A cím maga megmagyarázza hivatását. Ennek hivatása ugyanis, hogy oly nagy népességű községekben állítsa fel a hol inkább a nemzet zömét képező népi lakik, de ezeknek vagyonszerű családjai óhajtanak leánygyermeküknek bizonyos magasabb általános műveltséget adni a nélkül, hogy vegytan, könyvvitel, rajz, német-, francia- és angol nyelv s a zene tanítását igényelnek.

A másiknak címe polgári iskola. És a cím itt is megmondja, hogy az intézetek olyan nagyobb körzésekben és kisebb nagyobb városokban állítandó fel, a hol a kevesebb műveltséget igénylő nép mellett tekintélyesebb számban van képviselve a továbbá mind nagyobb téren elfoglalt hivatott polgári elem, az ipar és kereskedelem képviselői és a kis- és középbirtokosság. Ezek igen nagy részének már ma is s reményünk nagy, hogy az idők folyamán mind inkább nagyobb lesz az igényük, mint

a melyet a felső népiskola kielégíthet s ezek már igénylik leánygyermekük számára ama fennebb hivatott tantárgyakat, a melyek a felső népiskola keretében nincsenek beillesztve.

De maga a beosztás is mutatja, hogy a két intézetnek különböző a hivatása.

A felső, — két évre szorított leányiskola a 6 osztályu népiskolai tanfolyam betöltése, kiegészítő része.

Ámde a polgári leányiskolának az elemi népiskola alsó 4 osztálya már csak alapját képezi. Maga a polgári népiskola pedig egy külön álló szerves egész, mely úgy van mind az oratervet, mind a felolendő tantárgyakat illetőleg szervezve, hogy mint különálló egész az elemi népiskolában nyert ismeretek alapján teljesen bevezetett nevelést adjon a nagyobb igényekkel bíró iparos, kecskés, kis- és középbirtokos lány gyermekeknek.

Nos tehát! Egy ilyen intézetből legalább egynek lenni kell egy ilyen nagy megyében, mint Szilágy.

Íme ezért törekszünk mi másod sorban arra, hogy Sz.-Somlyón a leánygyermekek számára ne felső népiskola, hanem polgári iskola szerveztessék.

Azt mondhatja ugyan Kf., hogy az átmennet szükség parancsolta nyomása alatt az okos ember segít magán, s teszem fel a felső népiskolaköteles tantárgyai mellett, külön ministeri engedéllyel rendkívüli cím alatt felöllehet olyan tantárgyakat is, a melyek a felső népiskola keretébe nincsenek benne.

Nem tagadjuk ennek látszólagos hasznos voltát, sőt hogy a zilahi felső-leányiskola tervezői átmennetileg e tere léptek, nem csak in-

dokoltnak, hanem elismerésre méltónak nyilvánítjuk.

Csak hogy itt eszünkbe jut Mihályi Károly már csak fájdalom! néhai n.-enyedi tanár egy nyilatkozata, a melyet egy kedves tanítványának tett, a midőn meghallotta, hogy az illető theologiai tanulmányai és nevelői terhes teendői mellett — még a francia és angol nyelvek elsajátításán is fáradozik: „Vigyázz! — így szólott kedves tanítványának szellemi túlerőltetése felett aggódo lélekkel — „jó nagy markod legyen, nehogy egyszerre több golyót akarván szorítani — esetleg egy se maradjon a markodban!“

Nincs kétségünk abban, hogy a tantárgyak ily megszorítása nem lesz hátrányára egyes kiválóbb növendékeknek, de azt engedje meg nekünk Kf., hogy még ezen egyes kitünőbb növendékekre nézve is a tananyag terjedelmének csökkentését vonja maga után, a nagyobb rész azonban kiejt a markából a golyók közül többet-kevesebbet, hogy ha nem az egészet. Már pedig mi úgy véljük, hogy nem csak az egyes kitünőbb észtehetségű növendékek számára állíttatnak fel az illető tanintézetek.

Ezen felfogásunk mellett bizonyít az is, hogy — tudomásunk szerint — a zilahi ev. ref. gymnasium is válópert akar indítani a polgári iskola ellen. És ezt szerintünk igen helyesen teszi. Hisz a tapasztalás kellőleg igazolja, hogy a polgári iskola — habár felölleli a gymnasium tantárgyait — nem minden növendékében építhet kellő alapot a felső gymnasium számára, míg más felől a polgári iskola, éppen a gymnasiumi tantárgyak felöllelése miatt nem töltetheti be teljesen nemes hivatását. Azért a gymnasium legyen és mi is teljes igyekezettel óhaj-

TÁRCZA.

A szülői házban.

Olyan rideg, komor e ház,
Oly sötét, oly kihalt, éppen
Mint a gyászszal bevont város
Aranyváros, a mesében.

A falak is, a bútor is
Ujjnyi vastag porral lepve,
Nincsen a ki takarítsa,
Nincsen a ki sepregetse.

A ház előtt a vén fáknak
Töredező galya, ága,
Mintha csak azt panaszná:
„Nincs kertésze, nincs gazdája.“

A virágok a kis kertben,
Majd lefagyva, majd kitépve,
Még az épen maradtat is
Rágni kezdi a föld férge.

A sok jó, hű, régi szolgál,
Valamennyi elbocsátva,
A családház, pitvar, konyha,
Lusta férgek laktanyája.

A sok régi jó barátunk
Ma már itt még nyoma sincsen,
A rozsdá is vastagon áll
A kapuzár, a kilincsen.

Csak egy van úgy, mint volt régen,
Egy jószívű öreg néne,
Elcsoszogva jobbra, balra,
Panaszkodva, zsörtölődve.

Meg egy halvány szőke lányka
Kit a kegyelet megtartott,
Kit szegény boldogult anyám
Gyermekeként örökbe tartott.

Ezek aztán néha-néha,
Ugy el úgy el sírdogálnak,
Mért nem tudták utját állni,
A korán megjött halálnak.

Én meg közibjük ülök,
Vigasztalom könnyes szemmel,
„Anyám volt a te anyád is
Kis leányom ne feledd el.“ —
Losvay (Bölönyi József.)

Nem én vagyok az a Lopó Mihály.

— Humoros história. —

Hulimka Sándortól.

Hát biz az már régen történt. Az úgy nevezett régi jó világban, a mikor még a német volt az ur az édes magyar hazában; akkor, a midőn még a boldog emlékeztető Bach volt az ur, a kegyelmes diktátor, s úgy jártuk, a hogy ő fujta.

Törcsön történt, abban a híres felföldi városkában, a hol a dongót lelőkték volt a toronyból. Nem

egyéb okból pedig, mint azon atyafiságos jó indulatból, hogy törje ki a nyakát. No mert egy ugyan ilyenféle bogár a tanács-terembe repülni — s az épen fontos okok miatt (a bikapérz felebb emelése s a tanítói fizetés lejátszolásáról volt szó), tanácskoró esküdt uramék jelenlétét nem respectálva, a bíró uram hajnal pirba játszó orrát megcsipni elég vakmerő volt. S lón ezeknek miatta nagy riadalom!

Határozatilag kimondatott, hogy a tanács megboszulja magát s szeged szeggel! a dongó világon véres bosszút áll! Ennek folytán két értelmesebb tag, a kikről alaposan feltehető volt, hogy a lovat a dongótól megkülönböztetni kellő szakísmettel bírnak, megbízott. hogy a mezőről hasonló minémiségű állatot kerítsenek a kin — minden dongóknak elrettenésül, — a véres megtorlás eszközölhető legyen.

De mily módon? Ez volt az a kérdés, a mely a nemes tanácsnak sokkal több gondot adott, mint a mi pénzügy-ministerünknek egy újabb adórem felfedezése. No de ott volt nemes Lopó Mihály uram, a kinek örökösen felvilágozott állapotban levő elméje a tanácsot kimenté pillanatnyi zavarából.

— Le kell vetni a toronyból, hogy véres halált haljon! dörgő mély basszusán, hogy a tanácssterem ablakai rezgésnek indultak miatta.

— Éljen! Éljen! ordítá a lelkesült tanács minden tagja.

Annyit megsughatok, hogy bizony a dongó nem halt véres halált, hanem volt annyi esze, hogy elrepült.

tunk közreműködni, hogy lehessen szerves egész, más felől a polgári iskola is foglalja el azt a méltó helyet, a melyre hivatva van.

De térjünk vissza felvett tárgyunkhoz közvetlenül a sz.-somlyói polgári leány-iskolához, közvetve azonban az egész Szilágymegye nevelés-, sőt ennek kapesában az összes népnevelés ügyéhez.

És itt fájdalommal kell bevallanunk, hogy még végtelen sok a paragon heverő, elhanyagolt és rosszul művelt mező, s ha ezen mezők megművelésére hivatott gazda csak ötletszerűleg, nem pedig czéltudatosan megállított terv szerint veti kezét a munkához egyes helyeken felélesztheti a műveltség oltárának melegítő lángját, de az egész területet nem fogja áthatni az ismeretek napjainak áldott melege.

Rajta hát, tanfelügyelő, vicariús, esperes, plebánus, pap, tanító, politikai tisztviselő, váltvetve fel a munkára! Szilárd alapot vettetek megyénkben a népnevelésnek s ez által biztosítottátok annak leendő anyagi felvirágzását.

Mi részünkről őszinte nyíltsággal kimondjuk, hogy ha valamely községben választani kellene a között, hogy valamely községben pap legyen-e a ki mellékesen a tanítással is foglalkozván köteleztessék, avagy egy képzett, okleveles tanító állíttassék az iskola élére, a ki felhatalmazva lenne némely általa végezhető papi teendők teljesítésére s a felnőttek lelki szükségét időszakonként más község papja elégitse ki habozás nélkül a papi állomást hagyóknak üresen, mert az üres iskola inkább veszélyezteti a nép vallás-erkölcsi életét, mint a csak ritkán megtelt templom.

És végül még csak egyet. Nem fogadhatjuk el Kf. azon kétes értékű ígéretet tartalmazó felhívását, hogy igyekezzünk benépesíteni a zilahi felső-leányiskolát s ez majd indok lesz, hogy Sz.-Somlyón is idővel nyíljk meg egy felső- vagy polgári iskola. És megmondjuk miért, lapunk 17-iki számában, annak kimutatásával, hogy a zilahi felső leányiskola megnépesedhetésének nem volt meg, sőt ma sines meg előfeltétele, míg egy Sz.-Somlyón felállítandó polgári leányiskolának már erős alap van vetve.

De különben is ha amaz fennebb jelzett vállvetett munkához hozzá fognak az illetők — igen rövid idő alatt nagyon szűk lesz egymagában a zilahi iskola s milyen jól fog majd akkor, ha Sz.-Somlyón is a felsőbb oktatás után

Hanem Lopó Mihály uramat sokkal tragikusabb sors érte, mintsem az elitelt dongó halálos kinaiban, vagy örvendetes megszabadulásában, a kielégített bosszuvágy gyönyöreivel, vagy is inkább a felsülés okozta nagy bosszúságával résztvegyen.

Lopó Mihály néven ugyanis két diszes példány volt Töres városában.

Az egyik Lopó Mihály hősünk volt, a ki azon hazafiúi erényéről volt ismeretes, hogy ötlet ember-emlékezet óta sohasem látták még józanon. A másik Lopó Mihályt pedig ha nem épen is sohasem, de ritkán látták otthon; mert ő kigyelme többnyire a nemes vármegyénél ült, a hol mindéig volt egy kevés rendbehozni valója.

Ezek az ügyes bajos dolgok, t. i. abban álltak, hogy vagy egy-két lovat talált kiszakajtani az urasági ménesből, vagy a baktai zsidót fojtogatta meg egy kis aprópénzért. Vagy, vagy: de mindég volt neki ilyen apró-cseprő ügye.

Elég az hozzá, hogy midőn Lopó Mihály uram a dongó tanácskozás utáni torból haza került s azt a nőtát dudorászva, hogy: „árok-árok, de mély árok, azt sem tudom, hogy hol járok“ benyitott a saját verézés kapuján s a korom sötétségben egy vasmarok ragadta nyakon egy durva „halt!“ kiáltás kíséretében, hát Lopó Mihály uram mindjárt tudta, hogy hol jár, s mikor a sötétben egyszerre csak négy fényes szaronyt látott a mellének, s ugyan annyit nem látott a hátának szegezve; meg is szólalt:

— Mit keresnek itt az urak?

Kár, hogy sötét volt, mert most az egyszer igazán józanon lehetett volna látni Lopó Mihály uramat.

— Was mi kerézsnek? Wie heisen Sie?

vágyó leánygyermekeknek nyitva lesz a tudomány hajléka.

Éppen ezért őszintén óhajtjuk, sőt elvárjuk, hogy a sz.-somlyói polgári leányiskola felállításának munkájához haladéktalanul fogjanak hozzá az illetékes közegek, s meg vagyunk győződve, hogy Kf. is, a mennyiben ez ügghöz szöallása lehet, minden befolyását érvényesíteni fogja annak valósíthatására! Ugy legyen!!

Fővárosi levél.

Kiterítették már Schenk Hugót és Schlossareket a lányok gyilkosát; fel is boncolták, s így az igazságnak elég van téve. Schenk Károlynak, ki tudóvész, megkegyelmezett ő felsége. Élethossziglan való börtönre van ő ítélve. S a boldogtalan örül neki. Pedig ő vele már frigyot kötött a halál. Megesókolta bünei elkövetésének idejében.

De hát minden tudóvész az életét félti legjobban: azt az életet, mely már-már alvóban van.

Bécs nyugodt tehát. A cselédlányok bátrabban nézhetnek udvarlóikra.

De beszéljünk Budapestről.

Mi a botrányok korát éljük.

Alig két hete tette magát tönkre két journalista, heves meggondolatlanságával, s ime itt van a harmadik eset.

Olsafszky, az „Egyetértés“ munkatársa, s a királyi tábla segédfogalmazója az illető.

Tehetséges, szép fiu. Ismert béli reporter. Szőke, és csudálatos! mégis heves.

Jó barátjával, az erdélyi származású Barabással veszett össze. Két meggondolatlan ifju czivakodása volt ez.

Barabás juxból megsértette Olsafszkyt, lapban is. Ez beperelte becsülete megsértőjét, miután párbajnak nem a fenyítő törvényszéknél volt helye, a vádlott Barabás ép úgy kijelentette, hogy juxból tette, mint a mint a párbajsegédék előtt azelőtt.

A fenyítő törvényszék e nyilatkozatra Barabást fölmenti.

Együtt jöttek le a lépcsőn. Vádló és vádlott! Hajdan jó barátok.

S a szőke Olsafszky kielégíthetlen bosszuvágya miatt nyakon vágta a juxoló a fölmentett vádlottat.

Barabás erre dühbe jött, kihuzta styletes botját, s Olsafszky a styletes bot láttára egészen elvesztette józan gondolkodásának utolsó szikráját, és revolvért rántva elő, kétszer rálőtt volt barátjára.

Szerencsére nem talált. De megtalálta őt a börtönőrök egész serege. Megfogták, kihallgatták és becsukták.

Ma már Olsafszky nem segédfogalmazó a kir. táblán, nem munkatársa az „Egyetértésnek“, de egy elveszett ember.

S mindez miért? A fellázadt indulatok fékvesztettségéért.

— Kérem alásan én nem értek francziául, szabodék Lopó Mihály uram, nem akarván megsérteni a szuronyos uri embereket a „német“ kifejezéssel.

No ha nem értett francziául, hát megmondták azt neki magyarul is:

— Azt kérdi a hadnagy ur, hogy hívják?

Ezt egy hang mondta a kapuból, a melyben Lopó Mihály uram a kovácséra ismert, a ki a katonaságnál megtanult németül is.

— Lopó Mihálynak hívnak, mindenki tudja, hogy én becsületes ember vagyok tekintetes zsandár urak! nyöszörgé Lopó Mihály keservesen.

Az utolsó szavakat már a szekérben mondotta Lopó Mihály uram, szembe vele két, a hátulsó ülésen pedig mellette ugyan ennyi számú zsandár között; mert a mint ő kigyelme kinyeffentette, hogy miképen hívják azon pillanatban nyakon esipte két izmos zsandár, s úgy tették a ház előtt várakozó fakószékérre, hogy még a lába sem érte a földet.

Lopó Mihály uramnak pedig még annyi ideje sem maradt, hogy derekasan elkáromkodja magát, s már ill' a berek, nádak, erek: tul járt a töresi határon, még pedig olyan formán, hogy kezén-lábán ott diszelgett a fényes aczél bilincs s a szekér háta megett négy zsandár még lóháton ügetett utának.

Lopó Mihály uramnak pedig majd elment a haja a nagy gondolkodásban a felett, hogy hát minémü bünt is követett ő el?

(Folyt. köv.)

Sajnálattal említtó kezd lenni az önbíráskodás divatja nálunk Bpsten.

Tönkre tenni egész életét egy pillanatnyi fölhevülésért. Bosszuszomjból embert ölni, a lovagiassági szabályok mellőzésével! Valóban örült divat.

Az embernek önkénytelenül a szinpad jut eszébe, az ily komédiához méltó fellépések után.

De menjünk is a színházba. Ott legalább a fellépések után taps következik. A duelláló hős pedig a darabban habár el is esett, jóízűen megvacsorál ellenfelével a Szikszayban.

A népszínház ujdonsága Millöcker „Gasparone“-ja.

A hangszerelés kitünősége feledtetik az emberrel a dallamosság híjját. Mivel Millöcker ez újabb darabja messze mögötte áll a „Koldusdeák“-nak, melylyel Millöcker furorét csinált.

Hegyi Arankának van ugyan benne egy nagyszerű grófnő szerepe, és Pálmay Ilkának egy kedves koresmárosnéja, de azért a sok idélen vieceze a darabnak inkább bosszantotta a magyar publikumot, mint kielégítette.

A német színházban Bpsten roppantul tetszett. De a német viecezek nem is hangzanak jól magyarul.

A tárgy olasz, de silány.

„Gasparone“, a czim szerep, csak névleg szerepel a darabban, mert a hires rabló Gasparone elő sem jön benne.

En azt hiszem, hogy a Millöcker német valzerszerű zenéjét és operette részeit jobban is cultivaltatja a német színház. A mi népszínházunk inkább a francia tüzes operettek előadására alkalmas.

Az idő borus. Esik, mintha csak ősz lenne.

A sáros asphaltonak az emberek sietnek.

Valóban csak is a jár, kinek dolga van.

Képviselők és képviselőjelöltek futkosnak.

A mi városrésznünk, hol e sorokat írom, nyugodt. Gróf Zichy Jenő az ipargróf lesz meg itt.

A belváros nyugodt polgárai nem is zajognak, mert ők megszokták, hogy kormánypártiak legyenek.

Bogdanovich György.

Nyílt levél „Theon“-hoz.

(Folytatás.)

Higgye meg uram, hogy a nagyvilág bosszorkány betegségei által meg nem méltelyezett nép lelkében is képesek erősebb megrázkódások ily szomorú következményeket vonni magok után, s e tekintetben különbség ur és pór között csak az, hogy mint a nyílt tengeren hajózók szokva vannak erősebb viharokhoz is, míg a parti csónakost már egy kis hullámtorlódás elmeríti; ugy az u. n. intelligensebb néposztálynál csak erősebb megrázkódások képesek ily eseteket létrehozni, míg a kevésbé mivelt ember tapasztalatlanabb lelkét már kisebb ily behatás is összezuzza.

S tagadhatatlan, az erős vihar gyakoribb a nyílt tengeren, mint egy nagyobb hullámtorlat közvetlen a partok mögött.

Tehát nem a civilizáció uszálya ezen kórok, mert hisz olyanoknál is előfordulnak, kik a civilizációtól messze állanak, s feltehetőleg azon időkben is gyakoriak voltak, midőn a civilizató ekéje édes kevés barázdát szántott szép honunkban, hanem oly körülmények szüleményei, melyek egyaránt közösek urral és szegénnyel, oly okoknak következményei ezek, melyeket nem zárhat ki aranyos palotából a gazdag, s mely elől nem rejtezhet el sárgunyhőjába a koldus.

(Hogy azonban a civilizációnak van befolyása e szomorú esetek szaporodására azt én sem tagadom, sőt erre vonatkozó megjegyzéseimet is bátor leszek egy következő levelemben ismertetni.)

Lássuk most az orvosi tudomány ide vágó magyarázatait.

Már a laicus világ előtt sem ismeretlen egyes betegségeknek, mint pl. a scrophula, syphilis stb. örökölhetősége. Mindenki tudja, ha másunnan nem a bibiából, hol meg van írva, hogy megbüntettem az apáknak vétkeit a fiakban és a fiaknak fiaiban negyediziglen, hogy scrophulaticus szülők gyermekei is, a legtöbb esetben kisebb nagyobb mérvben megkapják azokat a főleg, az arezot elrutító gennyes fakadékokat, s az azok gyógyultát követő csuf hegeket; mindenki előtt ismeretes, hogy néha egész nagy családok pusztulnak el megközelítőleg egy idős korukban ugyanazon betegségben, melyeket a nép elég jellemzően családibetegségeknek nevezett el. Csakhogy e népies felfogásban egy kis tévedés van. Mint igen számos eset bizonyítja, nem feltétlen szükség, hogy valaki a ki ily betegségben szenvedett szülöktől származott, éppen csak ezt a betegséget kapja meg. Igen gyakran, sőt legtöbb esetben pl. nem a scrophulát magát, hanem csak megbetegedésre való hajlamot örököl az ily szülők gyermeke, s a később szerzett betegség lehet esetleg scrophula, de ép ugy lehet bármilyen más is. Igy scrophuloticus egyénektől származottaknál

igen gyakori az előbbinél veszélyesebb tüdőgümőkór (tuberculosis), de nem ritka több más hasonló szervezeti baj sem. A betegségek ezen csoportja között mintegy rokonság létezik, úgy, hogy elég, ha az egyik csak meggyengíti a szervezetet s már meg van nyitva az út, a rokon bajok egész serege előtt.

Hogy némileg példákkal illusztráljam ezen megbetegedési hajlam létezését, hát köztudomású dolog, hogy a ki egyszer tüdőgyulladásban szenvedett az már oly kislehet meggyengülésnél is, mikor egy más csak náthat, vagy legfeljebb gyomorhurutot kap, akárhányszor ismét tüdőgyulladásba esik. Vagy sáppadt, vézna ifjakat találunk, kik a betegségek minden nemén és fáján átmentek, mivel már születésüktől fogva gyengébb alkotásnak voltak, mint az a más, ki a fogzással járó csekély lázan kívül nem is ismeri mi a betegség. Főleg öreg szülőktől, ha azok különben egészségesek voltak is, vagy vérfertőztetésből származott gyermekeknél látjuk ezt a betegségekkel szemben tanusított győnge ellenállást.

A mit itt az általános szervezet bajairól mondtam, az áll az agy és idegállományra nézve is. Itt is meg kell különböztetnünk szerzett és örökölt betegséget és megbetegedési hajlamot.

A téboly is épügy, mint a fent említett kórok szerepelhet mint „családi-baj,” de az örökölt szülőktől származott gyermekeknél sem feltétlen szükség a megöröklés. Sokszor itt is csak a megbetegedési hajlam lesz átültetve az utódokra, s azzal aztán bármi nemű agy, vagy ideg bajt szerezhetnek. Viszont oly egyéneknek, kik csak kisebb fokú idegbajban, pl. csak egyszerű ideggyöngöségben szenvedtek, gyermekeik igen könnyen eshetnek nagyobb fokú szellemi zavarba, mivel már öröklés után szellemi életük központja gyöngítve van, hogy úgy mondjam praedisponált az agyi, vagy ideg bajokra.

Mindazonáltal kérdezné ön, ha ott szívatnám én is önnel a Bükk alja balzsamos legét, honnan vették volna ez egyszerű emberek, kik véresverejtekkel keresve a mindennapit, látszólag épek, izmosak voltak, kik elméjüket a ma és holnap gondján kívül egyébbel alig fárasztották, mondom honnan vették volna ezek a nagyvilági hölgyek divatos ideggyöngöségeit, az öröklésre való hajlamot?

Erre nézve csak azt mondhatom, hogy az ideggyöngöség nem egyedül elkényeztetett egyének kiváltsága, s nem is csak a testi erők fejlesztésének elhanyagolásából származhatik, hanem a lelki rázkódtatásokon kívül, mint milyen egy nagy ijedtség, egy hosszan tartó erős aggodalom, stb. stb. erőművi behatások, az u. n. trauma által is szerezhető. — Hogy bármely testrésziünk, a mely egyszer sértve volt valamely külsőhatás által másnemű sérülésekre is sokkal fogékonyabb, mint pl. egy oly rész, mely teljesen ép, — mindenki tudja; hisz azt hiszem önöknél is közzvényes, vagy fagyott tagjaikról szokták az öregek jósolni a havat az esőt.

(Mi fiatalok rendszeren mosolyogni szoktunk ezen szerintünk babona felett, pedig tény, hogy egy ily, bármi uton megsértett végtag annyira érzékeny, miszerint a légkör nyomást, vagy vízpára tartalmának megváltozását, mint milyen megelőzi pl: az erős, viharos esőzéseket fájdalmasan érezi, mint megérzi bármely beteg, ha kényelmes fekhelyét kevésbé kényelmessel váltják fel.)

(Folyt. köv.)

Nevelés-ügy.

A népiskolai történettáítás módszeréről.

(Folytatás.)

III. A szemléltetési eszközökről.

A tanítás fölve itt is — a szemléltetés. A történettáításnál kétféle szemléltetést különböztethetünk meg, u. m. belső és külső szemléltetést. A történettáításnál a belső szemléltetésnek van a legnagyobb jelentősége, épen ez okból kell a biographicus vagy pedig a biographicus — concentricus módszereknek minden más módszerek felett fölényt adnunk, minthogy ezen módszerek szerint kezelve a történettáítást, a belső szemléltetésnek igen nagy tere nyílik.

Azonban a külső szemléltetés sem megvetendő, habár ennek eszközei, nem állanak mindig rendeltetésünkre. Ide sorolandó: a) A történeti események színterének szemléltetése a valóságban.

A térképeken való szemléltetés az igaz, hogy csak közvetett szemléltetés; de fölülte fontos azért, mivel minden iskolában könnyen eszközölhető, azonkívül a helyes megértést valamint az érdeklődést: nagyban elősegíti és fokozza.

A történeti események színterének a valóságban való szemléltetése, szintén nagy horderővel bír. A történeti nevezetességi helyeket a hol csak lehet, a gyermekeknek élő szemmel is meg kell mutatni. Ezt

annyival is inkább teheti minden tanító, minthogy szerzett édes hazánk, ilyesmikben nagyon is gazdag. Az iskola környékén létező történeti nevezetességi helységek, házak, templomok, kastélyok, romok, csata vagy gyűlési terek, emlékoszlopok s más egyéb történeti és arkhéológiai tárgyak megismerése, mind igen alkalmasak a hazafias érzelmek felébresztésére.

A külső szemléltetési eszközeihez lehet végül számítani az egyes történeti eseményeket feltüntető kép-gyűjteményeket is. Külföld e czélra készített ilyen szemléltetési kép-gyűjteményekben fölülte gazdag, míg hazánk ilyesmikben meglehető s szegény. Egyébiránt az ilyen kép-gyűjtemények nem épen nélkülözhetlenek, minthogy a tanításban a jó sikert, ezek nélkül is el lehet érni.

A történettáítást illetőleg még egy kiváló pontra kívánom t. tanítótársaim figyelmét felhívni és ez a nemi szempont.

Lényeges különbséget kell tennünk a fiuk és leányoknak szánt történettáítás között. A fiut rendszeren az vonzza, a mi „erőteltjes, hatalmas, alkotó és az életbe messze kiható;“ a kinyt ellenben meg az, a mi „gyöngéd, szelid ss házas.“ Épen azért, a történettáítása alkalmával erre is kellő tekintettel kell lennünk; mert csak így leend fáradtságunk alaki és tárgyi képzéssel párosult eredménydus.

Az elmondottakban kívántam rövid s talán egy kissé unalmas is vált értekezésemet kimeríteni s e becses lapok hasábjain t. olvasóimnak (tanítótársaimnak) bemutatni. Most már nem lenne egyéb hátra, mint t. olvasóimnak igénybe vett becses türelmükért köszönetet mondani, s magamat a legközelebbi viszontlátásig jó indulatukba ajánlani. Amde mielőtt ezt tenném, még egy pár megjegyzést kívánok tenni, s ezen megjegyzéseimet egyenesen szilágymegyei tanító-társaimhoz intézem. Épen azért, hogy említett megjegyzéseimet is megtehessem, t. olvasóimtól még egy kistürelmet kérek. Lássuk tehát ezt is.

(Folyt. köv.)

Mükedvelői előadás.

(D.) Ugy esett s úgy esik az eső, mintha csak valami rossz szellemnek urálnák a fellegeket, s torlódásaira ülve, apró kerékkel — mint valami szivacsot — facsargatnák annak fódrait. Akkor a sár, hogy a kutyát is — Mokány Berciként — ölbe viszik ki az utcára ugatni. Mindenki szobájába húzódik meg, vad világ fájdalmas arczot ölt s gondolkozik mélyen, szótlanul, hej! boldog kinek fája van, hogy hevert kedélyt a kandaló tűzénél élesztheti, nekem még e b b ö l a boldogságból sem jutott. Azt hinné az ember, hogy az elszibbasztott kedélyt mi sem rázná fel! Pedig felrázta valami. Van nekünk egy derek mükedvelő társulatunk, ki sokszor elsimitotta már a homlok redőit, ki uralkodik városunk szívéen, felvillanyozza kedélyünket, s engedi magát a hatás vibrációjá alatt bámoltni. — Vig emberek ezek, látták mily nyomasztó unalom ül közönségünk lelkén, elhatározták ez unalom elűzését s így tartatott meg — mint 160-ik jótékonyezslu előadás — ápril 27-én Szigligeti „A cigány“ című 3 felvonásos népszínművének előadása. Mondám, oly sár van, hogy csak az megyen ki az utcára, a kinek elkerülhetlen dolga van s mindennek dacára elég nagy számú közönség hallgatott s gyönyödködött az összevágólag előadott darab sikeres lefolyásában. Lapunk szűk tere nem engedi, hogy részletesen szóljak minde-nik szereplő szerepléséről, de már mégis szerkesztő ur engedjen egy pár szóval megemlékeznem a nagyobb szereplőkről. A lovagiasság azt parancsolja, hogy előbb a nőkről s aztán a férfiakról szóljak, de tudja Isten — pedig nem vagyok nőgyűlölő s hogy az nem vagyok, inkább magamra vállalom az udvariatlan címet — most az egyszer nememnek adok elsőiséget. Virág Lajos (Zsiga) szerepét egész színpadi routinnal játszotta le. Még először zavarba jöttünk, hogy vajjon nem Nagy-Idáról szabadult-e le! Lászlóffy J. (Gyuri) játékán látszott az igyekezet, de hanghordozása s mozdulata nagyon fűd, dallai sikerültek. Józsa O. (Ferkó) szerepét ügyesen töltötte be, de — megenged Józsa ur — inkább szeretjük Önt nagyobb szabásu szerepben látni s talán még inkább az intrikában. Kifogástalanul játszottak még: Faragó Sándor, Ruzska István, Virág Gyula és dr. Ajtai Endre urak. És most le a kalappal! a társulat két tündöklő csillagáról akarok szólni Telegdy Mártonné urnó és Faragó Ilon kisasszonyról. Nosza Pegazus segits most vagy soha! Rózsai szerepében Telegdyné exellált, kedves hangja érzésteltjes játékka elbűvölt, eikábitott, örülesi jelenetében könnyüket sajtolta a szemből, szóval úgy játszott, hogy megrázott mindnyájunkat s mintegy büszkén mondtak az ott jelenlevő pár idegének, hogy ez a mükedvelőnő a miénk! Faragó Ilon kisasszony (Rebeka) a férj zsarnokát alakítá, alakításnak mondom, mert mozdulataiban nem

csak az egyszerű, megszokott: hanem a művészi mozdulatot láttuk. Csengő hangja, pergő nyelve ugyancsak igénybe voltak véve s ez különben nem háládatos szerepet gyönyörrel hallottuk elhangzani ajkáról. A nők között még Szathmáry Erzsike kisasszonynak volt nagyobb szerep mit kitűnő sikerrel be is töltött. Gyönyörködhetett a szem azokon a paraszt leánynak öltözött kisasszonyokon, kiknek szavuk kevés volt, de annál több lelkesültség látszott a szemükből. Tizenegy óra felé elvégeződött a darab, esernyők alá huzodva balagatunk hazafelé, tünődve azon, hogy e társulat mennyi éhezőnek adott már kenyeret, mennyit küzd, fárad, áldoz e város jólétének előmozdítására. Önkénytelenül is e társulat virágzását óhajtottuk, s csaknem egy szájjal kiáltottunk fel: Oh Thália! küldj nekik egy lyrai szerelmezt.

Hireink.

— A sz.-somlyói nyomda-részvény-társaság tagjai felhivatnak, részvényeiket május hó 15-ig alant irt pénztárnoknál a részjegy beadása mellett kiváltani. Ruzska István pénztárnok.

— Tapody Tamás minorita-rendi áldozópapot s a sz.-somlyói gymnasiumi igazgatótanárát a nmlgu vall.-és közokt. minister ur f. évi 14,803. sz. a. kelt leiratában az 1883. évi XXX. t. cz. 29.§-a értelmében a tanári vizsgálat letevésének kötelezettsége alól felmentettnek nyilvánítja s nevezett igazgatót rendes tanáru elismeri.

— Az önk. tűzoltóegylet m. hó 27-én tartott rendkívüli közgyűlésén az üresedésben volt osztályparancsnoki állásra Surányi Ferencz, a szertárnoki állásra Kovrig Antal, a két szakasz-parancsnoki állásra Lengyel Ferencz, Jakab Mihály és az örparancsnoki állásra Szarvady Imre lettek megválasztva.

— Köszönetnyilvánítás. A helybeli minoritarendi társház kis templomának számára a budapesti oltár-egylet igazgatósága 270 fnt értékű templomruhá és egyéb szerelvényeket küldött ajándékba. Az annyira szükségelt tárgyak ajándékozásaért a jótékony oltár-egylet igazgatóságának ez uton is hálás köszönetet mond a szerzet-család nevében Sz.-Somlyón, 1884. ápril 23. Tapody Tamás, ideiglenes főnök.

— Időjárásunk. A folytonos esőzés nagyban hátráltatja a szállómunkáltatást. Gyümölcsterméseinkben már is tetemes kárt okozott.

— A temetkezési egylet elnökévé m. hó 27-én tartott közgyűlésen Szénássy Miklós kir. közjegyző választott meg.

— Köszönetnyilvánítás. Folyó év márczius 28-án a déli órákban udvaromon lévő istállómból ismeretlen okból tűz ütve ki, összes épületeim és a szomszédos házak is igen nagy veszélyben forogtak. Az első, ki a tűznek elfojtása végett lankadatlan buzgalom és szorgalommal működött, Posner Ábrahám sz.-somlyói gépgyáros segéde Burger János — ki már akkor, midőn a tűzoltók megjelentek, kis kézi szivattyujával a tüzet annyira localisalta, hogy továbbterjedéstől tartani nem lehetett. Ez, valamint a szomszédaim, kik nagyobb részben a tűzoltótestület tagjai, s úgy a tűzoltó testület is, fogadják nyilvános köszönetemet hálás működésükért. Szilágy-Somlyón, 1884. ápril 22-én. Simon Antal.

— Választás. megyei alispán ur a városi képviselők és pedig 12 rendes és 6 póttagnak megválasztására határidőül f. évi május hó 11-ik napját tűzte ki, s ugyan ez alkalommal az igazoló választmány rendes tagjául Tamkó Bertalan és Szénássy Miklóst, póttagnak pedig id. Páskuj István és Ruzska Istvánt nevezte ki.

— A csendőrség igénybe vétele. A belügyminiszter körrendeletet intézett a törvény hatóságokhoz a csendőrség igénybe vételénél követendő eljárás tárgyában. A községi előjáráságnál nem ritka, hogy a megkereséseket nem egyenesen a csendőrpáncsnoksághoz intézik, hanem a szolgabíró és alispán útján jut a megkeresés a csendőrpáncsnoksághoz, ez jövőre mellőzendő, s a direkt érintkezési eljárás követendő. Másrészt pedig oly esetek is vannak, hogy rendőri szolgálatokra oly községek, melyek saját reudőrséggel bírnak, mégis a csendőrséget használják, a mely szabálytalanság is megszüntetendő.

— Folyó hó 19-én igen szép családias ünnepély folyt le Kolozsvárt, szoros családias körben. Ugyanis a régi székelynemes Szalay család egyik fiúvadéka Szentkatolnai Szalay János jegyet váltott az egykor dus és ősrégi Rátoni Nagyok egyik nőtagjával Rátoni Nagy Marcellával Sz.-Somlyóról. — Nem volt ugyan olyan tény, mint a minő e családok egykori nagyságához illelnek, de a maga egyszerűségében szép és lélekemelő volt s a mint a jelenvolt lelkész Zomora Dániel kifejezte nem a fény s a gazdagság, a mi az embert boldoggá teszi, hanem a valódi szerelem, úgy hiszszük, hogy a kötendő frigynek, a mire áldást őszinte szívből kívánunk, valódi szerelem az alapja.

— **Kinevezés.** Fráter János tolnamegyei díjnok, szekszárdi lakos, a szilágycsehi kir. járásbíróshoz végrehajtvá neveztetett ki.

— **A földmívelési,** ipar és kereskedelmi m. k. miniszter ur ő nmitsága valamennyi gazdasági egyletnek a következő körlevelet küldött: 7,398. sz. Valamennyi gazdasági egyesületnek. A vetőmagvizsgáló állomások szaporítását szükségesnek találván, intézkedtem az iránt, hogy ilyenek a magyaróvári gazdasági akadémiánál, s a budapesti állatorvosi intézetnél, főnálló állomásokon kívül a kassai, debreczeni, kolozsmonostori és keszthelyi kir. gazdasági intézeteknél is állittassanak föl. Ezen állomások hatáskörére nézve a szervezeti szabályok intézkednek, melyek a díjtételekkel együtt a „Közgazdasági Értesítő”, f. é. 6. számában tettettek közzé. A budapesti állomás működési köre kiterjed a budapesti és temesvári ipar- és kereskedelmi kamarák területébe tartozó törvényhatóságokra; a magyaróvári, a pozsonyi és Zalamegye kivételével, a soproni kereskedelmi és ipar kamara; a keszthelyi, a pécsi kereskedelmi kamara, valamint Zalamegye területére; a kassai állomás működési körébe a kassai és miskolci kereskedelmi kamarák; a debreczeni körébe az ottani kamara területe osztatott be, végül a kolozsmonostori állomás a brassói és kolozsvári kereskedelmi kamarák területére nézve bizatott meg a vizsgálatokkal. Midőn erről az egyesületet értesiteném, föl hívom egyszersmind az iránt is, hogy az érdekelt köröket megfelelően értesitse. Budapest, 1884. febr. 18-án. A miniszter helyett: Matlekovics.

— **Takarékpénztár.** Sz.-Csehben a takarékpénztár 600 drb 50 frtos teljesen aláírt részvényvel megalakult. Elnöknek Moni Gyula, alelnöknek Ujvári Benő, pénztárnoknak Reitmeyer Rudolf, lettek megválasztva. A könyvvezetői állásra pályázat lett hirdetve.

— **Egy derék honleány halála.** Csucsán m. hó 22. halt meg özv. Kaszó Dénesné Barátosi Balog Juliánna asszony, kit az egész vidék intelligenciája csak egyszerűen „anyjokom”-nak nevezett, s mindenki egyaránt tisztelt és szeretett. Hogy mily derék honleány és mily jó gazdasszony volt, erről eléggé tanuskodik az az egy tény, mit róla a „Márczius 15-iki évkönyv”-ben je gytek föl. Mikor a forradalom alatt a csucsai tábornak már alig volt élelmi szere és a faluból is jóformán kifogyott minden, Kaszó Dénesné, ki akkor 23 éves fiatal menyecske volt, naponként ötször-hatszor tudott ebédhez teríteni a honvédtisztoknak. Midőn későbbben a forradalmi időkről beszélve kérdezték tőle, hogy „hát ugyan miből tudott naponta annyi embert jól tartani?” a tüzről pattant gazdasszony így felelt: „Jaj lelkem, tele kamarából a bolond is tud jó ebédet főzni! Az a mesterség, mikor Laczikonyhát üt az ember — semmiből. Olyan ez, mint a szegedi szappanfőzés, nem lehet azt elmondani, — tudni kell.”

— **Szórakozottság.** X. ur, egy jónevű. de igen szórakozott sebész egy vacsorára volt meghíva, egy ismerős családhoz. „Doctor ur, szolt hozzá a házurnője. aprítsa fel ügyesen ezt az öczembot”. — „Szívesen” volt a válasz. Mély bevágást tett a czombba. Azután... elővett zsebéből tépést, kötelekeket és bekötötte a sebet. A vendégek némán nézték ezt a jelenetet. a sebész azonban mint egy álomban. így szólalt meg: „Nyugalom, kellő ápolás és akkor nem lesz nagy baj.”

— **A goromba doktor.** Egy öreg doktornak egy rut öreg kisasszony volt a patiente. Elmondta mire kell vigyázni, ha azt akarja, hogy egészséges legyen — Mondja csak édes orvos ur, ártana-e az egészségemnek, ha bálba mennék? — kérdé szemérmes mosolygással a leány. — Mindenesetre! — válaszolt az orvos — önnek sok mozgásra van szüksége, a bálban pedig mindig csak — ülj.

— **Straszburgi libahizlalási mód.** Straszburbán, a hol a híres libamáj-pástétomok készülnek, a libák hizlalása igen nagy szerepet játszik s az a kiváló gondot és figyelmet fordítanak. A hizlalás következőképen történik: A hizlalásra kiválasztott libának tengeri lisztből és lefőzött tejjel vagy vízzel készült tésztát, vagy árpa dara és burgonya keverékét adnak, és pekig mindaddig, tetszés szerinti mennyiségben szabadon, míg falóképességük fogyni nem kezd. Ekkor vagy töleséreken át tömik a szűk kettreczbe zárt állatokba, vagy pedig tésztaméltet készítenek, melylyel vagy nyersen tejjel jól megnedvesítve, vagy megsűve s jól megszírozva tömik meg a libákat, A vízbe, melyet a libák kapnak, apró faszén-darabokat és homokot tesznek. Sokan kívált reggel és este a méltelt helyeit sós vízbe áztatatt tengerit adnak; mihez három hét múlva néhány kanál mákolaj is keverítik. Hogy a máj minél nagyobb a fejlődjék, az állatokat sós vízzel itatják. Ha csupán áztatott tengerivel tömjük a libákat, akkor is igen jó eredményre számíthatunk.

Irodalom.

— **Nagyszerű irodalmi vállalat** indul meg f. é. május elsején a fővárosban. Olyan vállalat lesz ez, mely páratlanul áll irodalmunkban. Egy nagy, illusztrált havi szemléről van szó, melyet kiadói nagy anyagi áldozatokkal és a legkitűnőbb irodalmi és művészi erőikkel indítanak meg. A szemle czíme „Magyar Salon” lesz és az első füzet, mely már május elsején megjelennik, a legkitűnőbbet fogja tartalmazni, amit csak irodalmunk nyújthat. Mint tudósítónk értesül, Jókai, (ki eredeti regényt kezd benne,) Pulszki, Vámbéry, Szász Károly, gr. Zichy Jenő, Klapka tábornok, Mikszát, Komócsy, Szemere s a többi legjobbnévű íróink és tudósaink csoportosulnak e szemle körül, mely különösen a külföldről importált tömördek szemléket van hivatva kiszorítani. És hogy ezekkel versenyezhesse nek, a kiadók a lehető legolcsóbbra szabták e szemle árát. A 7 ívre terjedő, 25—30 eredeti illusztrációval díszített vaskos kötetnek, mely minden szalon tsztalának díszére válik, — ára ugyanis csak 60 kr lesz. Előfizetési ára egész évre 7 frt, félévre 3 frt 40 kr, negyedévre 1 frt 70 kr. Az előfizetési pénzek a „Magyar Salon” kiadóhivatalához (Budapesti VIII, Kerepesi-ut 13. sz.) küldendők. — Megjelenések bővebben fogjuk méltatni e valóban nagyszerű vállalatot, melyet addig is melegen ajánlunk szíves olvasóinknak előfizetésre.

— **Vörösmarty Mihály** összes munkáiból a Méhner Vilmos kiadásában megjelent a 3. és 4-ik füzet tartalmazva a „Lyrai és vegyes költemények”-et. A mű, mint már jeleztük, nyolcz vaskos kötetben fog megjelenni s egy-egy kötet körül-belül nyolcz füzetből álland. Egy füzet ára 35 kr. Jólélekkel mondhatjuk, hogy áron kelene megvenni ezen kedvező alkalmat.

CSARNOK.

Emlékeim.

Irta P. Szathmáry Károly.

(Folytatás.)

8) A zilahi lyceum a 40-es években.

Bátyáim elvégezték a jogi pályát; Vásárhelyre mentek a királyi táblához gyakorlatra; atyám közelebb akart tudni magához s visszahozott a zilahi lyceumba (1843.) hol aztán retorikát, poezist és az első évi philosophiai tanfolyamot hallgattam.

A két első cserés osztályt egy rector tanította, oly tantermekben, minők ma már hála Isten falusi iskoláknál is ritkán jönnek elő. Alacsony gerendás tető, melyet fejünkkel majd elértünk, hitvány kis ablakok és oly alacsony ajtó, hogy nagy ember görnyedve ment ki s be rajta, agyag talaj és rozslég, melyből igyekeztünk menekülni — ilyen volt az osztályok tanterme, vagy inkább tankunyhója. Emlékezem egy elmés találmányra, melylyel a gázcsillárokat pótoltuk. A mestergerendához folszegettünk egy fűz- vagy mogyorófacálczát, végét visszahajtottuk, erre egy szál keserves fagygyugyertyát egy reátkötött faháncshoz szorítottunk, és kész volt a — csillár!

No de megvallom, — ha ti somlyaiak a mostani civilizáló világban haragusztok is érlette, — hogy a milyen rondák voltak a tanszobák, ép oly eleven, vidám élet és tanulási kedv uralkodott a kis tanintézetben, melynek életrevalóságban alig volt párja az országban.

Ezt pedig két halhatatlan érdemű tanárának Hiry Ferencznek és Szabó Györgynek lehetett köszönni, kiknek ha valaha az igazi érdemet méltányolni akarja, és képes lesz, nemcsak a lyceum, de az egész Szilágy emléket fog emelni.

Hiry a szó teljes értelmében atyja volt tanítványainak s az egész iskolának, de jóltevője is az egész Szilágyinak.

Az iskola közvetlen közelében lakván, a legkisebb zaj vagy rendetlenség ki nem kerülte figyelmét. Mintha ma is látnám, a mint kertajtán kilépve, két kezét mellénye honaly nyílásába akasztja és a rendetlenkedőket pirongatja. Féltünk tőle, mint a tüztől, de szerettük is, mint édes anyánkat.

Hiry nem tartozott az úgynevezett lángeszek közé, de a mit előadott, azzal tisztában volt és világosan, egyszerűen, érthetően adta elő. Többet is tanultunk tőle, mint bárki mástól s legkivált azoktól, kik a mesterkélt előadás homályában fitogtatták bölcsességüket.

Azonkívül, mint pädegog ritkította párját; s közvetlenül, példája által hatott mindnyájunkra, korán kelő, munkás ember volt; nyárban rendszeren 5 órakor már kitekintett a „curiára” mint az iskola udvarát neveztuk s lelke örülni látszott, midőn hallotta, hogy a hangosan tanulók zajától zeng az udvar. De fölkereste szerda, szombaton délutánonként játszóhelyeinket is és örömmel nézte testgyakorló „bakkfittyeinkeket”, (ugró játékaikat) „kótyaütéseinket” és „bennforgóinkat.”

A zilahi iskolában is internatus (bennlakás) volt, mint a többi prot. iskolákban. Jól tudom, hogy a legujabb korban az internatusoknak oly hatalmas ellenzői voltak, mint egy Csengery Antal, (ki maga is onnan emelkedett ki) de én ez internatusokat árnyoldalai mellett is igen nagyrabecsülöm. Ha egyebet nem veszek, már az én részemre dönt, hogy ezek nélkül szegény legények soha sem emelkedhettek volna ki a homályból. Pedig hány jelesünket köszönhetjük az olcsó rendszernek!

A szegény tanuló lakást kapott s étkezéséről legrosszabb esetben gondoskodott a coquia. A derék zilahi polgárság ugyanis vállalkozott, hogy a szegényebb tanulók számára sorban főz. Gyakran ismétlődött biz ott a babfőzelék (paszuly), meg is csapták azért néha a fazokat, de az mégis meleg étel volt s az illető megélt belőle s akár püspökké növekedhetett — ingyen.

Csak olyan ellenőrzés legyen a tanárok részéről, mint Zilahon volt, hol a kamarákban — így hívták a lakszobákat — minden perczen várni lehetett a tanár belépését. Különben is a fiatalabb deákokat a szoba idősebb tisztviselői (praector, praetor) ellenőrizték.

(Folyt. köv.)

Piaczi árak.

Egy hektoliter	Sz.-Somlyó ápril 4.	Zilah ápril 26.	Tasnád ápril 18.	Sz.-Cseh ápril 24.	Kraszna ápril 1.
árak krajczárokbán					
Buza	618	626	650	630	620
Kétszeres	488	580	550	—	—
Rozs	470	5—	—	—	480
Árpa	—	—	—	—	—
Zab	270	300	250	245	260
Tengeri 100 kiló	454	440	500	490	440
Széna 1 kiló	400	400	200	—	—
Marhahus	40	44	44	36	40

HIRDETÉSEK

MALOMKÖVEK.

Van szerencsénk a t. cz. malom-tulajdonosok és malom-bérlők becses tudomására hozni, hogy Szolnok-Doboka megye területén fekvő úgynevezett

csicsói malomkőbányában

számos munkással dolgoztatva, azon helyzetben vagyunk, hogy a legjutányosabb árban mindenemű és nagyságu

MALOMKÖVEKKEL

szolgálhatunk, melyek Deésen (a vasuti állomásnál) és Csicsó-Mihályfalva községében tartott raktárunkban a legnagyobb mennyiségben minden időben találhatók.

A csicsói kő már számtalan év óta nemcsak hazánkban, hanem a szomszédos idegen országokban is a legnagyobb keresletnek örvend, a mely a többi bányák köveivel nemcsak jóság és tartósság, hanem feltűnő olcsóságánál fogva is méltán versenyez.

Árjegyzékkel kívánatra bárkinek is szolgálhatunk.

Deés, 1884. ápril hava.

Demeter Béla és Kiss János,

deési kereskedők
és malomkő-főraktartulajdonosok.

48. 3—3.

A szilágy-somlyói nyomda-részvénytársaság. 1884.